

Tillsyn i grundskolor och gymnasier etapp 2, 2011

Rapport nr: 12



En rapport från Miljökontoret, Örebro kommun

Rapport nr 12

Kontaktuppgifter

Miljökontoret, Örebro kommun
Emma Karlsson
019-21 15 52
Box 33200, 701 35 Örebro
miljokontoret@orebro.se
www.orebro.se

Beslutad av Miljönämnden, den 7 december 2011
Diarienummer 2011-566

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
Bakgrund	5
Vad innebär egenkontroll?	5
Genomförande	6
Resultat	7
Slutsats	9
Besökta skolor:	10

Sammanfattning

Under våren 2011 har etapp 2 i tillsynsprojektet för grundskolor och gymnasieskolor genomförts.

Skolor är enligt 38 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899) anmälningspliktiga och ska enligt miljöbalken bedriva egenkontroll. Syftet med egenkontroll är att motverka och förebygga olägenhet för människors hälsa och miljön. En väl fungerande egenkontroll ger bra förutsättningar för att fel på utrustning, olämplig inredning, felaktiga rutiner, t ex för städning, eller andra brister upptäcks innan de orsakar besvär i form av hälsoproblem eller miljöpåverkan. I tillsynen har vi därför utgått ifrån skolornas egenkontroll. Vi besökte 22 stycken skolor.

Det finns 56 stycken kommunala och 12 stycken fristående grundskolor i Örebro kommun. Det finns även 6 stycken kommunala och 12 stycken fristående gymnasieskolor (enligt uppgift från orebro.se den 4 november 2011).

Resultatet visar att skolorna arbetar bra med sin egenkontroll och har tagit fram en bra dokumentation, men att den behöver kompletteras med vissa saknade rutiner.

Det konstaterades varierande brister i inomhusmiljön, men de flesta anmärkningar är lätt avhjälpna.

Uppföljning om bristerna har åtgärdats kommer att ske fortlöpande under hösten 2011 och våren 2012.

Bakgrund

Under våren 2011 bedrev Miljökontoret etapp 2 av tillsynsprojektet för grundskolor och gymnasier med fokus på skolornas egenkontroll. Totalt 22 stycken skolor, ca 1/3, besöktes.

Skolor, förskolor och fritidshem är anmälningspliktiga enligt 38 § förordningen om miljöfarlig verksamhet (1998:899). Alla som bedriver verksamhet i lokaler för barnomsorg och undervisning är enligt förordningen (1998:90) om verksamhetsutövarens egenkontroll, skyldiga att kontrollera sin verksamhet. Miljökontoret har tillsyn över lokalerna där barn och ungdomar vistas.

Redan i oktober 2004 gjordes ett utskick till samtliga grundskolor och gymnasier i kommunen med information om egenkontroll inom miljö- och hälsoskyddsområdet och kommande tillsynsprojekt. Miljökontoret gjorde förra tillsynen på skolorna under åren 2005-2006.

Syfte

Syftet med årets tillsynsprojekt har varit att följa upp hur långt skolorna har kommit med sin egenkontroll inom miljö- och hälsoskyddsområdet samt att kontrollera att verksamheten följer de krav som miljöbalken ställer, dvs. att verksamheten bedrivs på ett sätt som inte innebär risk för människors hälsa eller miljön.

Vad innebär egenkontroll?

Skolverksamhet är anmälningspliktig och omfattas av förordningen om verksamhetsutövares egenkontroll (SFS 1998:901). Egenkontroll innebär att man ska planera och kontrollera sin verksamhet, identifiera risker, ha tydlig ansvarsfördelning för att motverka eller förebygga olägenheter för människors hälsa eller miljön, genom att skriva ner de rutiner man har i sitt arbete. Dokumentationen ska inte vara statisk utan ska uppdateras regelbundet. På begäran ska egenkontrollen/dokumentationen kunna visas upp för Miljökontoret.

Genomförande

Projektplan samt urval över vilka skolor som skulle ingå i projektet togs fram i januari 2011. Totalt ingick 22 stycken skolor i tillsynsprojektet etapp 2. Informationsbrev om den kommande tillsynen skickades ut till samtliga skolor i samband med tillsynsprojektet etapp 1, varpå inget nytt informationsbrev skickades ut i samband med uppstarten av tillsynsprojektet etapp 2. Kontakt togs via telefon/e-mail med skolornas rektorer alternativt administrativa samordnare för bokning av tid för besök.

Tillsynsbesöken genomfördes av Maja Werthim, Kristin Nätterlund, Jessica Nilsson, Stefan Sjögren, Lillemor Wädel och Emma Karlsson från hälsoskyddsensheten.

Vi har använt ”Checklista skola” som Sveriges kommuner och landsting (SKL) tagit fram och den är anpassad till ECOS. I tillsynen ingår områden som miljöarbetet på skolan, lokalerna, riskhantering, radon, ventilation, smittskydd, kemikalier, avfall, lokalvård, tobakslagstiftningen m.m.

Vid tillsynsbesöken deltog rektor och/eller administrativ samordnare, vaktmästare och i flera fall fastighetsförvaltare. Ibland deltog även miljöansvarig personal, skyddsombud och lokalvårdare. Vi gick igenom checklistan och pratade om att dokumentera de rutiner man har för olika delar av verksamheten. Därefter genomfördes en rundvandring där ett urval av skolans lokaler inspekterades.

Fyra av de besökta skolorna var ej anmälda sedan tidigare till Miljökontoret varför dessa fick göra en anmälan i efterhand och en fast anmälningsavgift på 6000 kr togs ut.

Två av de ej anmälda skolorna fick dessutom betala en miljöstraffavgift på 3000 kr vardera då bestämmelsen om anmälan av skolverksamhet har överträtts. Enligt bestämmelserna i 30 kap miljöbalken och förordningen om miljöstraffavgift ska tillsynsmyndigheten besluta om miljöstraffavgift om verksamhetsutövare påbörjat en verksamhet som är anmälningspliktig enligt miljöbalken.

Efter besöken skrevs kontrollrapporter som skickades till gymnasienämnden och de berörda skolnämnderna med kopia till Kommunfastigheter Örebro eller andra berörda fastighetsägare.

För tillsynen har timavgift, 750 kr/timme, tagits ut enligt taxa fastställd av Kommunfullmäktige den 26 november 2008.

Under våren 2012 kommer projektets etapp 3 att påbörjas med tillsyn av ytterligare skolor och gymnasier.

Resultat

Allmänt

Samtliga skolor fick vid besöket någon form av anmärkning men det rörde sig i de flesta fallen endast om mindre brister. Samtliga brister meddelades i inspektionsprotokollen respektive besluten om att godta deras anmälan.

Miljökontoret kommer att följa upp alla brister, men uppföljningen ligger utanför projektet.

Egenkontroll

Överlag arbetar skolorna bra med sina egenkontrollprogram, men trots det fick samtliga skolor anmärkningar då de antingen saknade eller hade bristfälliga skriftliga rutiner, d.v.s. egenkontrollprogram. Vid inspektionen diskuterades egenkontrollen och i inspektionsprotokollet eller beslutet om anmälan fick verksamheterna krav på att komplettera sitt egenkontrollprogram med saknade rutiner, alternativt upprätta ett egenkontrollprogram.

Lokaler:

I sju skolor gavs anmärkningar som gällde mindre skador på golv/vägg/tak. Mindre skador på golv/vägg/tak är inte hälsofarliga i sig men kan göra att städningen försvåras och det blir svårt att upprätthålla en god hygien. Läckande tak och skador på golv/väggar i hygienutrymmen, som toaletter och duschutrymmen, kan dock leda till fukt- och mögelskador. Fukt- och mögelskador kan ge upphov till hälsoproblem vid långvarig vistelse i sådana lokaler.

Farligt avfall:

I 14 av skolorna var det oklarheter/saknades uppgifter om avtal för transport av farligt avfall. Farligt avfall ska tas om hand av en firma som har tillstånd att hantera farligt avfall. För egen transport av avfallet krävs att man är anmäld hos länsstyrelsen. Nuvarande lagstiftning kring hanteringen av

farligt avfall är dock på gång att ändras, för att det ska bli lättare för mindre verksamheter, med endast liten mängd avfall att hantera detta.

Vid besöken informerades verksamhetsutövarna om vad nuvarande lagstiftning kräver och de uppmanades ta kontakt med länsstyrelsen för anmälan om egen transport.

Städning:

Miljökontoret kunde konstatera att många skolor saknar rutiner för tvätt av gardiner och rengöring av stoppade möbler. Idag tvättas gardinerna väldigt sällan. Det är viktigt att gardiner och textilier tvättas regelbundet, vid behov, och minst ett par ggr/år samt att lokalerna städas regelbundet enligt Socialstyrelsen allmänna råd SOSFS 1996:33. Gardiner och andra textilier samlar damm. Damm inomhus kan innehålla en mängd olika ämnen, t.ex. bakterier, pollen, mögelsporer och pälsdjursallergen. Även kemiska ämnen kan finnas bundna i partiklar. När dammet sprids i inomhusluften kan det utlösa en allergisk reaktion eller ökat behov av medicinering hos astmatiker och dammallergiker. Några skolor fick även anmärkning på att det saknades tvål och papper på toaletterna samt att städningen var eftersatt på svåråtkomliga platser.

Ventilation:

I tretton av skolorna saknades uppgifter och anslag om utförd OVK (obligatorisk ventilationskontroll). Hos fem av dessa uppgavs även att man har problem med ventilationen i vissa lokaler. OVK-anslag ska finnas uppsatt synligt i t.ex. entrén som bevis på att ventilationssystemet har kontrollerats enligt gällande krav. För detta ansvarar fastighetsägaren. Verksamhetsutövarna uppmanades därför ta kontakt med sina fastighetsägare för att få ett anslag om utförd OVK. I några skolor konstaterades att flera tilluftsdon blockerats av möbler. Ventilationsdon som på något sätt blockeras medför att lufttillflödet minskar vilket kan leda till föroreningsalstring och därmed sämre luftkvalitet.

Kemikalier:

Nio skolor fick anmärkning på kemikaliehanteringen. I de flesta fallen handlar det om att kemikalielista och säkerhetsdatablad saknas eller behöver uppdateras. Två av skolorna fick dock anmärkning på att de hade omärkta flaskor och en skola för att de inte förvarade kemikalierna i låsta skåp. Ett par skolor behövde även komplettera dokumentationen med ansvarig person för kemikalierna.

Vattentemperaturen:

Nio skolor fick anmärkning på att de saknade rutiner för kontroll av vattentemperaturen (varmvatten). Om vattnet inte håller rätt temperatur kan legionellabakterier spridas i ledningssystemet.

Smittskydd:

Två skolor saknade skriftliga rutiner för smittskydd. Att ha skriftliga rutiner för smittskydd är viktigt för att snabbt kunna agera och vidta åtgärder.

Slutsats

Skolorna har arbetat bra med dokumentationen av sina rutiner. Det är endast ett fåtal punkter i egenkontrollen som saknas eller är bristfälliga.

Miljökontoret har vid tillsynen poängterat att det är viktigt att fortlöpande uppdatera dokumentationen. T.ex. när man förändrar ansvarsfördelningen eller hittat nya sätt att arbeta på, då ska egenkontrollprogrammet revideras.

Med en väl fungerande egenkontroll minskar antalet brister i verksamheten. Brister som uppkommer kan snabbare åtgärdas. Viktiga faktorer för en fungerande egenkontroll är:

- att ansvarsfördelningen bland personalen på skolan är väl känd och dokumenterad
- att ansvarsfördelningen mellan skolan och fastighetsförvaltaren är väl känd och dokumenterad
- att skolan jobbar med kontroller och riskbedömning

Miljökontoret kan konstatera att det är viktigt med ett bra samarbete mellan fastighetsägare (förvaltare) och skolorna. Viktigt att brister i verksamheten åtgärdas i ett tidigt skede, för att förhindra att skadorna på lokalerna försämras vilket medför att hygien inte kan upprätthållas med ohälsa som följd.

Besökta skolor:

Grundskolor

Al-Azhar
Al-Salamskolan
Almbro skola
Askers skola
Birgittaskolan
Björkhagaskolan
Brickebackens skola F-9
Gumaeliuskolan
Mariebergsskolan
Mellringeskolan
Mikaelskolan
Navets skola
Odenskolan F-9
Stora mellösa skola
Stureskolan
Tysslinge friskola
Örebro Waldorfskola, johannaskolan
Kunskapskolan
Hampetorps skola
Kilsmo skola

Gymnasieskolor

IT-gymnasiet
LIA-skolan